

so porobili na osnovi Jevdstva malone ves narod, če prav so mu pustili stan in svet, dom in zemljo.

Sužnjim kmetom je bila dolžnost, da so razen potrebnega živeža oddajali grajščaku vse pridelke in obrodke. Sužnjik je bil grajščaku stvar, s katero je ravnal po svojem razsodku, kakor z drugo stvarjo imovine svoje; smel ga je kakor živino prodati, zamenjati, podariti in ga preseliti drugam. Vrh tega je bila sužnost dedna in je prehajala od roda do roda.

Težki jarem prvotne sužnosti je zljajšalo blažeče krščanstvo (kajpak polagoma, s tem, da je delovalo na um in srce in plemenitilo duha). Ako ta ni priznal sklenenega zakona, tedaj ni bil veljaven (po državnih postavah); celo pravico je imel (od države, od sv. vere kajpada ne), razvezati zakonca in prodati družo. Ta in še marsikatera druga surovost se je končala, ko se je vkrpilo in (tudi v javnem življenju) uveljavilo katoličanstvo. Najprej je zahtevala katoliška cerkev, da so se sklepali zakoni po cerkvenih zapovedih, in papež Adrijan (umrl 1159. l.) je izrekel odločno, da se zakonski robovi (sužnji) ne smejo razporočati. Odslej so prenehale samovoljne razveze poročenih sužnikov, in njih otroke so priznavale za zakonske. Le jedna dolžnost je vezala zaročence: morali so grajščaku za ženitveno dovolitev plačati ženitnino (neki davek).

Toda ne samo njim, ampak tudi grajščakom je bilo na korist, da se je sužnim kmetom zljajšalo breme. Kmetje, s katerimi se je ravnalo kruto in trdosrčno, pobegnoli so v mesta in trge ali pa so se zatekli k pravičnejšim grajščakom. Kolikor več kmetov je pobegnolo, toliko več je izgubil grajščak dohodkov. Da so sužnji kmetje mnogokrat uhajali v mesta in trge, o tem pričajo vedne pritožbe kranjskih vlastelinov (grajščakov.) Ako je torej hotel grajščak sužnika pridržati zemlji svoje, moral se je odreči nekaterim preobteževalnim pravicam. Prepustil mu je del zemljiških prihodkov, in odslej je bilo pridnemu hranljivemu kmetu sploh mogoče, pridobiti si osebno posestvo, s katerim je smel ravnati po svoji volji. Ali tudi to olajšilo ni zadovoljilo kmeta; zato so morali vlastelini še dovoliti, da je prehajala pravica do zemljiškega uživanja na njegove otroke ali sorodnike.

Od 13. stoletja so bila tudi že vsa zakupna zemljišča dedna; grajščine so le jemale od dediča najdebelejšega vola, od vdove najlepšo obleko za mrtváščino, kakor se še dandanes davek plačuje od dedščine.

Saj ne bi mogla pustiti . . . . ne to se ne sme, ne more zgoditi. Mlada srca, oh mlada srca, gredó svoja pota.

Strašila ni dolgo vstrpelo v pisarni, ko je slišal, da sta Ožganova v Ljutomeru. Opravil se je ter odšel k Sršenu. Mlajši komi pa je zopet dregnil starejšega tovariša med rebra, mu pomizikal z očmi ter rekel:

«Glej, dobro sva naredila. Ožgan, Anica, to vleče!»

«Neumnež,» pokaral ga je starejši, in siliti se je moral, da mu ni izginila resnoba z obraza. Kajti le majhen posmešek bi znal škodovati njegovi veljavi nasproti mlajšemu tovarišu.

Ožgan in Anica sta bila vesela Strašilovega prihoda, kakor še nikdar. Vsaj Strašilu se je zdelo tako. Ožgan je bil poln šale, Anici pa so rdele lica notranje radosti in temnorjave oči so ga gledale tako žarno in prijazno . . . . .

Strašil je uvidel, da je danes za njegove namene ugoden položaj, in dobil je pogum.

«Oče Ožgan, veste kaj, naredimo danes za Anico.»

«O, brez mene?» vpraša navidezno prijetno začudena Anica.

«Slišite jo, gospod Strašil? Ž njo se boste morali pobotati.»

Še bolj se je uredilo razmerje mej kmetom in grajščakom, ko so jeli zapisovati dolžnosti in davščine podložnikov v grajščinske urbarje. V teh so bili natančno zaznamovani davki, ki jih je moral plačevati podložnik grajščaku, in tudi, kakšno tlako in koliko dnij je moral vsakdo tlačaniti. Kar se je določilo, vezalo je nje in tudi dediče. Naposled so se toliko zboljšale razmere tlačanov gledé na davščino, tlako, posedbo, užitno svojino in dedinsko zapustitev, da je bilo mej kmetom slobodnikom in tlačanom le malo razločka.

Ko so se pravni odnošaji tako uredili in določili, se je kmetiški stan naglo okreplil. Že v začetku 13. stoletja stojé povsod sela, vasi in majhni trgi; zemljo v najodležnejših dolinah in na visokih planinah so ukoriščali. Kmetje, razvrščeni po srenjah, imeli so svoje zборе, pri katerih so se čitale njih pravice in dolžnosti in razpravljale njih težnje in pritožbe. Ako je bilo treba poravnati prepire, sestavili so posebne navode (komisije), pri katerih so sodelovali njih zastopniki. Prvo mesto v občanih je imel župan, ki je branil pravice posameznih kmetov proti grajščakom*.

Tako se je tedaj priboril kmetovalec pod milim in dobrohotnim okriljem sv. cerkve dokaj prijetno bivanje na svetu. Kako dalje in kako drugi, zvemo prihodnjé.

J. M. Kržišnik.

Čehi v Celju.

Izvirno poročilo.

Nemške priprave.

Kakor smo že poročali, pripravili so se celjski nemčurji na prihod čeških visokošolcev kakor se na primer pripravljajo divjaki v Afriki na prihod belokožcev: ne z dostojno gostojubnostjo in spoštovanjem do gostov, kakor ga zahteva evropska omika, ampak z divjim in krvavim napadom na miroljubne obiskovalce. Ko so bili domačo sodrgo podkupili in zadostno nahujskali, spomnili so se, da bode tudi treba kaj storiti za obrambo njihove ljube nahujskane fakinaže, in pisali so po policijo v Maribor, Gradec in Celovec. Iz Celoveca je res prišlo 13 policistov celjskim na pomoč, dočim so v Mariboru in v Gradecu zahtevo odbili, ker celjski magistrat ni hotel prevzeti odgovornosti in plačevanja za slučaj kake nesreče, ki bi se mogla policistom dogoditi. Demonstranti so sedaj tem varneje nastopali. Od torka večer hodi čakati k vsakemu vlaku pod pokroviteljstvom po-

* Anton Kaspret: Razmere gorenjskih kmetov okolo l. 1500.

množene policije velika množica raznovrstnih mestnih postopačev. Med njimi je več kot polovica naročenih tujecev, ki se še bolj divje obnašajo, kakor domači. Tu je vse namešano: navadni fakini, visokošolci, potovalni agenti, razni uradniki, otroci šestih let, kakor starci, možki kakor ženski spol. In ta množica se preriva od Narodnega doma do kolodvora in od tod zopet k Narodnemu domu, vsakega Slovenca oblaajoč in neprenehoma kričeč svoj »heil« in razne psovke — vse pod asistenco policije.

Čehom se je od mestnega urada prepovedal obisk lokalnega muzeja in starega gradu, kar se bere z lepakov po mestu razobešenih.

Prvi napadi.

V sredo dopoldne razvili so Slovenci na Narodnem domu eno slovensko in eno cesarsko zastavo. Pijana druhal je gnala toliko časa neznanski vrišč in zahtevala odstranjenje zastav, da jim je mestni urad ugodil ter siloma obe zastavi odstranil. — Okoli 11 ure sli so Slovenci z duhovščino in z nekaterimi že došlimi Čehi na pokopališče, kjer se je zvršila slavnost blagoslovljenja nagrobnega spomenika za rajnim jezikoslovnim profesorjem dr. Oblakom. Govorila sta gg. Drag. Hribar in dr. Fran Vidic. Tekom dneva je bilo napadenih več Slovencev, med temi tudi deželni poslanec dr. Dečko, katerega je udarila neka baraba s palico po glavi. Tiste, ki so hoteli hudobneža prijeti, je policija zaprla. — Popoldne se je zopet nabrala razsajajoča množica pred kolodvorom. Prostor pred kolodvorom je bil natlačeno poln Slovencev, kakor tudi nemčurske druhal. Stotnija infanteristov obkolila je prostor ter s tem preprečila napad Nemcev na Čeha.

Prihod Čehov.

Ob dveh popoldne pripeljali so se Čehi. Navdušeni »Na zdar« in živijoklici so pozdravili Čeha, nemški olikanci pa so zagnali huronsko vpitje in žvižganje, dvigali so palice in metali so kamenje. Čehi pa so se njim le pomilovalno posmehovali. — Sprevod se je pomikal po Ringstrasse in Grabengasse proti Narodnemu domu. Policija je vedno priganjala k hitrejši hoji. Iz posameznih oken doneli so navdušeni pozdravi Čehom. Pred Narodnim domom se je vsula na drage nam goste ploha cvetličnih šopkov, katere so metale navdušene slovenske dame iz oken. Prostor je bil tudi tukaj obkoljen z vojaki, za katerimi se je drla pijana druhal.

Čehi v Narodnem domu.

Na lepo okrašenem dvorišču Narodnega doma je govoril sprejemni govor Čehom od-

«Saj se bi, toda kako, ker Anica nikdar noče o tem resno govoriti,» pritoži se Strašil.

»Gospod Strašil, danes hočem resno govoriti. Stavite mi vprašanja!»

«Vidite, že zopet se šalite!»

«Nikakor ne, gospod Strašil,» smeje se mu Anica.

«Dobro, potem bom Vam stavil vprašanja,» je tudi začel šaljivo Strašil, a v notranjem mu je bila resnica.

«Vi me mučite, začnite gospod Strašil?» priganja ga sedaj Anica.

»Ali mi hočete postati spremljevalka skozi življenje?» vpraša Strašil, in malodane je pri tem vprašanju celi obraz dobil rdečo barvo njegovega nosu.

«Kako lepo govorite! Toda ne upam si postati vaša spremljevalka.»

«Zakaj ne?»

«Ne znam klobuka nositi, kakor se za tržanke spodobi!»

«Ta izgovor ne velja! Saj se privadite!»

»Ne znam sukati papirjev in prodajati blaga na metre!»

«Se tudi privadite! Dalje?»

«In kuhati ne znam za gospode, ampak le žganjke in zelje, kakor je pri nas na kmetih navada!»

«Pa si najmemo kuharico. Kaj še?»

«Nemški tudi ne znam. V Ljutomeru pa bi me težko stalo brez nemščine!»

«To se naučite! Druzega nič?»

«Kaj še? Tožilo se mi bo po domačih hlevih, travnikih in njivah, tukaj bi morala gospo igrati.»

«To se privadite. Kaj še?»

«No sedaj pa res ne vem več. Ali ni že to dovolj?»

«To so sami prazni izgovori! Kaj ne oče Ožgan?»

Oče Ožgan pa je bil tiho in se samo smejal živahnemu dvogovoru.

«Vesta kaj,» začne zopet z nasmeskom Strašila, «ker so to sami prazni izgovori, zato jih lahko z mirno vestjo prezremo in se napravimo k notarju!»

«K notarju?! O gospod . . . .,» zakliče Anica. Toda ni še povedala, kar je namenila, ko se odpró vrata in v Sršenovo gostilno vstopi lepo vzrasel, krepek kmečki fant možkega, prikupljivega obraza. Anica je skočila s stola ter naredila prostor pri mizi. Nič ni govorila v pozdrav, ampak samo nasmešnila se mu je tako ljubezni polno in gledala ga tako verno, da je mladenič komaj odmaknil oko od nje ter pozdravil Ožgana in Strašila.

«Torej sedaj lahko gremo, Ivan?» vpraša Ožgan mladeniča.

vetnik in deželni poslanec dr. Serbec. Ko je po končanem govoru narodna godba zasvirala češko himno »Kje dom je moj,« pelo je vse zraven z največjim navdušenjem. Za tem se je vršil v veliki dvorani banket na čast došlim gostom. Govorili so zaporedoma gg. dr. Serbec, dr. Dečko, Drag. Hribar v slovenskem, prof. Hrasky, Guido Serbec in dr. pa v češkem jeziku. Vse se je navduševalo za slovansko vzajemnost in slogo.

Na starem gradu.

Tekom popoldneva prišel je na mestni urad celjski poziv, da ima češkimi gostom ponuditi obisk starega gradu, kakor lokalnega muzeja. To je tudi omenjeni mestni urad takoj storil, čeravno zelo nerad. V spremstvu orožništva in celjskih Slovencev obiskali so potem Čehi razvaline celjskega gradu. Po višjem privoljenju snele so se tudi ob tej priliki na vrh stolpa v demonstrativnem namenu nemške bandere: kakor se posojuje, tako se vračuje! Okoli šeste ure vrnili so se vsi nazaj v Narodni dom. Ob 8 uri zvečer pričel se je koncert, ki se je pa žalibog radi slabega vremena moral vršiti v dvorani in ne na dvorišču in je vsled tega odpadla telovadba. Pri koncertu, h kateremu se je zbralo vkljub divjanju in razbojniškim napadom nemčurske bande še precej celjskega občinstva in mnogo gostov iz bližnjih trgov, menjavalo se je petje mešanih in moških zborov z godbo. Brate Čehi je posebno petje navdušilo.

Ponočni napadi.

Po koncertu se je vršil v dvorani ples. Slišali so se tudi navdušeni govori češki, kakor slovenski, s katerimi se nam je razlagala potreba slovanske vzajemnosti. — Videč toliko neustrašljivost napram vsakemu napadu pripravljenih Čehov, čutili smo se popolnoma srečne. Med tem pa, ko smo se mi mirno zabavali v družbi z brati Čehi, ni dala poulična druhal nikakega miru. Hujše kot po dnevi napadali so vsakega, ki je hotel nastopiti proti domu. Čuli so se posamezni strelji, s katerimi so odganjali nastavljeni vojaki najeto besnečo druhal in s katerimi so se branili domu idoči Slovenci zverinskih, pijanih napadovalcev.

Slišalo se je vedno o kakem novem napadu, o novih ranjencih. — Bili so pa, kakor zgoraj že omenjeno, okoli Narodnega doma nastavljeni vojaki (in sicer 2 stotniji), po ulicah je bilo polno policije in žandarmerije in vsi ti niso mogli okoli sto pijanih barab v red spraviti in užugati.

Okoli ene popolnoči zahtevali so vstop v »Narodni dom« okrajni glavar, celjski župan

z občinskim tajnikom. Ko se jim je odprlo, skušali so v tajnem razgovoru z gg. dr. Serbecom in dr. Vrečkom vplivati na to, da Čehi že po noči zapustijo celjsko mesto, povdarjaje, da prej ne bo miru. Ko se je to razvedelo po »Narodnem domu,« postavili so se napram takemu čudnemu zahtevanju vsi po robu in odločno protestirali proti temu, da se bratje Čehi pred dnevom in sploh, predno je projektirano, odpeljejo. Omenjeni mogočnejši prišli so še nekaterikrat in ponavljali svojo zahtevo, odgovorilo se jim je, da Čehi ostanejo, kakor dolgo imajo projektirano, — in morali so se udati.

Nemški razgrajaji.

Ko se je jelo daniti, potihnilo so še le ponočne pošasti okoli Narodnega doma in odhod je postal varen. Zdaj so se še le videli nasledki njihovega celonočnega razsajanja in napadanja. Povsodi so se nahajali po tleh krvavi sledovi, tu pa tam cele luže človeške krvi. Počasi so se zvedeli vsi krvavi dogodki, katerih povzročitelji so bili ti besni nemčurski napadalci. Evo vam jih nekaj:

Ob kaki 9 uri zvečer bil je napaden preiskovalni sodnik dr. Krančič od pijane druhal na poti proti domu ter dobil precejšnje rane. — Ko se je nekaj celjskih duhovnikov vračalo od večerje proti domu, napadli so jih ti lopovi s palicami med kričanjem: »Nieder mit den Pf....., los von Rom!«

Pozneje je prišla velika tolpa kričačev pred farno cerkev, razsajala, tulila ter priredila tako zvano »Katzenmusik.« Pri tem je metala velike kamene skozi okno v stanovanje gosp. vikarja Rančigaja. — Ko se je nekaj Zalčanov vračalo proti domu, obsula jih je velika tolpa z gorjačami in grozila jih pobiti. V silobranu je sprožil eden napadenih samokres in ranil na glavi trgovskega knjigovodja pri Wogg-u J. Polaneca. V gosposki ulici napadeni so bili od nemčurjev nekateri domu idoči Slovenci, pri kateri priliki je eden napadenih s samokresom odstrelil nos napadovalcu. Pri takih napadih se je redno dogajalo, da je policija napadene, t. j. Slovence, zapirala, Nemce pa pustila pri miru.

To so torej nekateri izmed junških činov celjskega in najetega tujega barabonstva v noči od 9.—10. avg. l. 1899!

Odhod Čehov.

Vsak je upal, da bode drugi dan nemčurje vsaj toliko sram, da jih ne bode na svetlo. Kaj še! Bolj kot poprejšnji dan in poprejšnjo noč so kazali svojo korajžo. Vojaki še vedno niso smeli od prostora.

ušesom, vzdignil sklad blaga, zadel z njim samovoljno, navidezno pa nerodno ob starejšega ter nesel blago na svoj prostor. Starejši ga je jezno pogledal in ni dosti manjkalo, da ni rekel:

«Neumnež!»

Karbova kuharica pa je ravno prišla zopet iz hiše in tudi Vozelkova hišna se je slučajno prikazala na oknu, ko sta Ožganov in Pušenjakov voz pridrdrala mimo.

«Torej glej, ne s Strašilom, ampak s Pušenjakovim Ivanom. Tega nisem mislila!» rekla je Karbova kuharica, ko so bili vozovi mimo.

«Oh, jaz pa sem že dolgo kaj takega slutila!» odgovorila je z važnim povdarkom mnogovedna hišna.

«Lep par bosta Anica in Ivan!»

«He, eh,» vzdihnila je nekako zaničljivo Vozelkova hišna ter izginila v sobi. Njej nikdar ni bilo prav, če je kdo druge hvalil, nje pa ne.

Smešničar.

Učitelj: Koliko zob ima odrasel človek, ako mu nobeden ne manjka.

Učenec: Polna usta.

Ob 10 uri dopoldne je prišel čas ločitve s Čehi. In ta ločitev nam je bila v omenjenih razmerah dvojno težavna in bridka.

Vendar edno nam lajša srce: bratje Čehi spoznali so nas Slovence kot narodne mučnike. Spomin na nezaslišane surovosti celjskih Nemcev bodril jih bode in vspeh v boju proti našim skupnim neprijateljem in tem bolj bodo delovali na skupnem programu vseh avstro-ogrskih Slovanov, — ki je edina naša rešitev. — Kaj hoče pa naša država na te nezaslišanosti ukreniti?

Po odhodu Čehov.

Celjski mob se po odhodu Čehov ni miroval. Ko je storil na kolodvoru z divjim razsajanjem, pri katerem je bil ranjen eden Čeh, svojo »dolžnost, vlekla se je cela tolpa pred Narodni dom in hotela vanj ulomiti. Zabranilo pa je to vojaštvo, ki je še vedno stražilo Narodni dom. Slišale so se razne groznje. Nek obrtnik se je na pr. izrazil, da v 14 dneh morata biti dr. Serbec in dr. Dečko mrtva! Razgrajalci dogovorili so se, zvečer svoje delo nadaljevati, ter posebno napasti hišo dr. Serbeca. Zadnji se je vsled tega podal k mestnemu uradu ter zahteval pomoči. Odgovorilo se mu je, da je mesto za ono škodo, katera se mu napravi, odgovorno. — Ko je večer napočil, jeli so se razgrajalci zopet zbirati pred Narodnim domom oziroma v gostilni pri angelju, kjer se jim je dajala še vedno brezplačno pijača. Ko so kake pol ure tulili pred Narodnim domom, odšli so po rotovski ulici. Tam so razbili in na tla vrgli odvetniško tablo dr. Dečka. Tuleč »Wacht am Rhein«, drvili so dalje po graški in grabenski ulici pred hišo dr. Serbeca. Cela množica je bila gledé obrazov, posebno pa gledé obnašanja prava razbojniška druhal, obstoječa, iz moških, žensk in polovice otrok. Vodil jih je dobroznani njih stari poglavar, ter jim dajal kratka povelja, kakor kak izkušen vojskovodja. Slišalo se je n. pr. povelje: »Nur langsam meine Herren, es ist noch Zeit!« (Počasi gospodje, imamo še čas!) Častno spremstvo tej druhal tvorili so mestni policisti.

Pred hišo dr. Serbeca.

Priredši pred hišo dr. Serbeca nastal je prizor, kakoršni se dogaja le ob času revolucije: Med neznanskim vpitjem cele tolpe padalo je kamenje, do velikosti otročjih glav, od vseh strani na hišo dr. Serbeca. V kratkem času so bile vse šipe podrobno. Kamenje je pomagal metati celo neki mestni policist, kar so nekatere priče potrdile. Ko je pijana množica videla, da ni ničesar več pobiti, se je med tuljenjem in najgršimi psovkami vlekla zopet nazaj v mesto ter imela v gostilni pri angelju svoje zmagoslavje, kjer se je za svoje »trudapolno delo« brezplačno pogostila.

V pozni noči razgrajali so ti zverski ljudje okoli farne cerkve, hoteli so vdreti v cerkev, tolkli s palicami po cerkvenih vratih ter pobili okna pri kaplaniji.

Druga nemirna noč in mir.

Za četrtek večer bilo je dogovorjeno razgrajanje po Bregu; ob ednem so hoteli narediti obisk v okolico k vili dr. Dečka in k poslopju gosp. Majdiča. Imenovana gospoda pripravila sta se kolikor mogoče na ta nepovabljeni prihod mestne sodrge. Že se je zbirala v mraku po mestu in parku ta nočna golazen na zopetno delovanje, čuli so se že heil-klici, čulo se je že tuljenje — bilo jih je slišati kakor volkove, ki se pripravljajo na rop. — Na enkrat pa je začela policija tekati sem in tja, kakor bi imela nekaj nujnega povedati tem ponočnjakom — na uho. Zdajci prisopiha tudi njih vodja s svojim obilnim trebuhom do prve tolpe »svojih zvestih« in vikne poluglasno: Ich bitt' Sie, gehens' auseinander, sonst sind wir verloren! (prosim vas, razidite se, drugače smo zgubljeni). — In tisti večer je ostal miren. Kaj se je bilo neki zgodilo? Grozen poraz, strašna nesreča! Mestni urad je prejel brzojavno od namestništva naznanilo, da je pri prvem na-

«Da, oče čaka vznaj!» odgovori Ivan. Bil je Ivan Pušenjak, bogat kmečki fant v ljutomerski okolici. In Ožgan in Anica sta vstala, Ožgan se je obrnil proti Strašilu ter rekel:

«Ne zamerite, mi Vas moramo nekoliko časa samega pustiti, ker gremo k notarju.»

«K n-o-t-a-r-j-u . . .?» ponavljal in vprašal je s prestrašenim pogledom Strašil.

«Da k notarju, z Anico in Ivanom ženitninske pogodbe delat!» In Ožgan se je obrnil proč, da bi ne videl čudno kislega obraza Strašilovega, ter odšel z Anico in Ivanom k notarju.

* * *

Popoldne se je peljal zopet Ožgan z Anico mimo Strašila ven iz Ljutomera, za njegovim vozom pa takoj stari in mladi Pušenjak. Po trgu se je že raznesla novica, da je Strašil pri Ožganu propal. Mlajši Strašilov komi si sedaj ni upal dregnoti med rebra starejšega in mu kaj zašepetati, kajti tudi Strašil je stal v prodajalnici s topim izrazom v obrazu in mrklim pogledom. In danes so že prihajale iz njegovih ust hude nevihte čez komije, kadar koli so se kaj nepotrebne pomenkovali. Zato pa je opustil mlajši dreganje in opazke, ko je videl Ožganov voz, pač pa se je popraskal za levim

padu, kateri se izvrši, mestni urad odstavljen. — To naznanilo torej je še le primoralo celjsko županstvo, da je zapovedalo svoji gardi mir. Kako lahko bi se bilo preprečilo vsako prelivanje krvi, da bi bilo slavno namestništvo tako naznanilo izdalo pred prihodom Čehov! Zvonenje po toči pa ne povarna več napravljene skode. Drugi dan dal je mestni urad nabiti po hišnih ogljih poziv, v katerem opominja razgrajalce, naj se umirijo. Ta poziv pa je pisan v takem tonu, da se fakinaža čuti pohvaljeno nikakor pa ne grajano. Razumljivo je, da tak poziv ne bo imel uspeha.

Naše misli.

Iz dogodkov zadnjih dni sploh pa sledi, da je vodstvo našega mesta popolnoma nesposobno narediti mir in red v mestu, — ker mu ravno manjka prave volje. — A tudi višje oblasti se, kakor se vidi, malo brigajo za varnost Slovencev. Treba bo torej skupne agitacije, skupnega shoda vseh štajarskih Slovencev; zahtevati moramo zadoščenja za vse v zadnjem času nam prizadete krivice. Mi se hočemo na svoji zemlji prosto gibati!

Dopisi.

Iz Celja. Slovenci! Dogodki dne 9. in 10. t. m. so nam pokazali, koliko važnosti mi uživamo na svojih tleh, na svoji lastni slovenski zemlji. Nemci so nas pobijali kakor snope, nikdo ni bil varen svojega življenja. Branil nas pa nihče ni, kakor c. kr. vojaki in c. kr. žandarmi; a ti so bili le poklicani, kedar se je mestni straži zljubilo, in ravno takrat, kedar je najbolj padalo na nas, takrat jih ni bilo. Tako se je »skrbelo« za nas. Kaj je krivo temu, da nas naši vrli žandarji in vojaki smejo le takrat stražiti in braniti, kedar se to zljubi mestnim gospodom? Nič drugzega ni krivo temu, kakor le samouprava (autonomija) celjskega mesta. Če hočemo, da bode v prihodnje boljše, moramo sekiro položiti na to mestno samoupravo. Ta ni več za rabo, ker ne izpolnjuje od države ji dodeljenih nalog. Ko bodemo prihodnje leto zopet priredili kako slavnost, hočemo jo praznovati in se radovati — v miru, v varnosti. Da to dosežemo, mora priti varnostna oblast v Celji zopet nazaj v državne roke, v roke c. kr. oblastnih. Slovenci okoli Celja, podpirajte nas v tem prizadevanju. Občine slovenske in okrajni zastopi slovenski, sklepajte resolucije za podržavljanje policije v Celji in pošiljajte resolucije na c. kr. ministerstvo za notranje stvari.

Dne 9. t. m. nam je policija s silo vzela slovensko zastavo iz »Narodnega doma«. Vrli naš okoličanski župan pa jim je to hitro vrnil in dal po žandarmu razvalin starega gradu sneti Nemcem »frankfurtarico«. Tako je prav! Gospod župan Glinšek, v bližini Vašega občinskega urada Vas čaka enako delo. V Liscach, blizo Seidlnovega studenca vihra že delj časa »frankfurtarica«. Nas zveste Slovence in Avstrijce, ki tam mimo hodimo, izziva ta pruska zastava. Mi na slovenskih tleh nočemo več trpeti te velikonemške, protiavstrijske zastave. Od Nemcev se učimo brezobzirnosti! Proč s to zastavo!

Sv. Florijan ob Boču. Naše mlado »kmetijsko bralno društvo« se lepo razvija. Knjige se z veseljem prebirajo, saj jih pa šteje bukvarnica že nad 200. Ogromno število jih je darovala preblagorodna gospa Marija Kunstek ter tako spolnila željo svojega rajnega soproga Lukeža, profesorja na ptujski gimnaziji. Izreka se ji tem potom najtoplejša zahvala. — Zadnje nedeljo je imelo društvo svoje zborovanje. Velika šolska sobana se je napolnila radovednih poslušalcev, ki so z največjim zanimanjem poslušali deželnega potovalnega živinozdravnika, gospoda Martina Jelovšeka. Govornik je v izbornih in poljudnih besedah kazal velikanske koristi,

ki jih lahko prinaša dobro urejena svinjereja, kazal, kje tiči pravi vzrok tolikim svinjskim boleznim, kako jih zabranjevati, kako si pridobiti dobro, zdravo, močno pleme. Zares takih in enakih podučnih govorov je treba tukajšnjemu okraju, da bi si znal ubogi kmet pomagati na noge. — Vemo že, da tega gospoda v kratkem spet vidimo! Na zdravje!

Iz Slivnice pri Mariboru. (Nova šola.) Do sedaj smo imeli le trirazredno šolo, in še so bili prostori premajhni. Zato se je sklenilo, sezidati novo šolo, ki bi se ob enem razširila v štirirazredno. Poslopje, ki stoji ob glavni cesti, je že pod streho, in tudi napis je že napravljen, toda čujte! — Jedinu nemški! Poprej je bil napis, kar je jedino pametno, slovenski; saj je vse ljudstvo slovensko, in tudi podučuje se le slovenski. Seve zdaj, ko na Slivnici komandira par Posilinemcev, mora to biti drugače! Oni mislijo, da se na gospodskem posloju ne spodobi napis v kmetijski slovenščini.

Slovenski kmetje! Z vašim denarjem se zida šola, za vaše slovenske otroke je namenjena! In vi pustite, da se vaš materni jezik tako zaničuje in v kot potiska, kakor da bi ne bil vreden, lesketati se na novem posloju? Ali se ne sramujete, da napis vaše šole ni v vašem jeziku? Ali se vam ne bo vsak pameten človek smejal in vas pomiloval, da se tako malo brigate za svoje, in da lahko pri vas vsak, komur se zljubi, komandira? Pokazite, da ste samostojni možje! Na vaši šoli bodi slovenski napis!

Sv. Ilj pri Velenji. Pred kratkim čitali smo v Vašem cenj. listu, da nameravajo tudi v Radgoni in tamošnjih okrajih ustanoviti kmetijske zadruge. To je res hvale vredno in stalo je nadalje v tistem dopisu, da se bodo v kratkem dali vsi 12 podpisov odborikov legalizirati. Zadnji sestavek je toraj, o katerem Vam gosp. urednik hočem danes poročati. Pravila »Kmetijske zadruge, vknjižene zadruge z omejenim poroštvom za spod. Štajar v Žalcu« se po § 16 glasijo med drugimi določbami tako: »Da se ta pravila pri sodnji vknjižijo, zadostujejo podpisni ravnatelj ali predstojnik, njegovega namestnika, tajnika ali blagajnika.«

To so toraj 4 in ni jih potreba 12 legalizovati pač pa mora odbor in nadzorstvo podpisati zapisnik. Nadalje je potrebno te štiri podpise le na prošnji legalizovati, kako da se bo vsak izmed teh štirih za naprej podpisoval. Prošnja kolekuje se na podlagi postave od 9. aprila 1873 drž. zakonika št. 70 samo z enim goldinarskim kolekom. Zapisnik o ustanovitvi zadruge in njemu prišita pravila pa vsaka pola po 15 kr. Ako kdo želi uzorec te prošnje, dobi ga brezplačno od »Kmetijske zadruge, vknjižene zadruge z omejenim poroštvom v St. Ilji, pošta Velenje«.

Od nje se tudi zve, kje se dobivajo najcenejši štampilji iz kavčuka s firmo, kakor vse druge potrebne priprave na pr. knjige, zavitki, papir s firmo itd. Za odgovor se naj znamka za 5 kr. pridene.

Razne stvari.

Iz domačih krajev.

(Cesarjev rojstni dan) obhajajo jutri dne 18. avgusta avstrijski narodi. Slovenci, vedno zvesti Habsburžanom in Avstriji, obetajo ljubljenu cesarju ob rojstnem dnevu, da bodo zmeraj nepremično stali ob njegovi strani nasproti njegovim sovražnikom, vsak trenotek pripravljeni, darovati zanj svoje imetje in življenje. Bog živi našega cesarja, Bog obvaruj našo Avstrijo!

(Iz šole.) Umrli je gosp. ravnatelj Peter Kapun, dosluženi nadučitelj v Konjicah. Rodil se je l. 1828 v Velikovcu na Koroškem. Učiteljeval je 51 let, od tega okoli 30 let v Konjicah. Prečast. gosp. konsistorjalni svet. in dekan Voh je pri odprtem grobu med osta-

lim omenil, da je sedajni pokojnik prišel v Konjice po posredovanji preč. gosp. nadžupnika Rozmana. In v soboto, ko so gospoda nadučitelja spremili k počitku, bilo je ravno 25 let od pogreba nadžupnikovega. Obema svetila večna luč!

(Stiridesetnico službovanja) so obhajali v Mariboru v nedeljo, dne 13. t. m. sledeči gospodje nadučitelji: Jager Janez v Studencih pri Mariboru, Kaiser Avgust iz Visa, Matekovič Martin v Škalah, Možina Janez pri Sv. Marku, Potočnik Gustav iz Pletrovič, Rausl Ferdinand iz Ormoža, Čeh Anton iz Radgone.

(V Konjicah) se je v torek slavnost otvoritve »Čitalnice« izvršila izborna. Obširnejše poročilo priobčimo v prihodnji številki. Za danes omenimo le toliko, da so »Nemci« v trgu, ki pravim Nemcem delajo pred svetom samo sramoto, svojo divjo omiko prodajali po vzgledu »Celjanov« tudi s kamenjem. Gospa Winterjeva, ko se je peljala domu v Zreče, je kamen dobila po glavi, a starček Kovač p. d. Pintar iz Zreč je ranjen na licu.

(Iz Vitanjskega trga) nam pišejo: Velja postava za vse ali le za enega? Zakaj se dovoli, da sme nek tukajšnji obrtnik vsako nedeljo, ko ravno gremo k božji službi, v svoji delavnici razbijati in ropotati? Ali hoče s tem pokazati, da ima celo delavnico polno samih mizarjskih pomočnikov. Ali se zdaj ne vé ta že sivolas človek, da se ima nedelja posvečevati? Radovednež.

(Iz Slov. Bistrice) nam pišejo: Ker se sklicuje za nedeljo 20. avgusta kmečki shod v Slov. Bistrico, in ker je potrebno, da katoliško narodni kmetje nastopamo skupno in jedino, zato vas vrle krščansko narodne kmete iz okolice in daljave vabimo, pridite v obilnem številu, da dobre reči, ki se bodo pri shodu obravnavale, sprejmemo, odločno pa pobijamo in zavrtnemo vse, kar bi se morda nam po naši kmečki pameti ne zdelo dobro in koristno. Dolžnost je vaša, vrli kmetje, da pridete in pokažete svojo priznano razsodnost in rodoljubje. Zbiramo se pri g. Petru Novaku ob 2. uri popoldne. Kmet.

(Izlet v Ruše), katerega so zadnje nedeljo priredili mariborski krščansko-socialni delavci, izvršil se je v vseobčno zadovoljnost. Udeležilo se ga je pa gotovo nad 300 ljudi. Nastop delavcev je naredil na Rušane najboljši utis. Pri vrtni veselici je vladalo živahno veselje, kojega so poviševali govori, petje in godba. Ko smo se vračali po železnici v Maribor, so nekateri izven društva stoječi vročekrvni nemški gospodiči hoteli, da potihnejo slovenski glasovi in zivioklici v vozovih, a naši delavci so jih na dostojen način poučili o enakopravnosti slovenskega jezika z nemškim.

(V Lembahu) so šoli prijazni krogi v prid ubogim solarjem priredili zadnji četrtlet vrtno veselico s srečolovom. Za ljubitelje redkih prikazni se je pripravila tudi menažerija, ki je bila polna nenavadnih, skrajno zanimivih živali. Veselica je bila iz Lembaha slabo obiskana, temveč pa jih je prišlo iz Maribora, Ruš, da celo iz St. Lovrenca in iz Vuhreda smo videli ljubezne goste. Čisti dobiček v blagi namen je povoljen.

(Strastna zagrizenost.) Ob zadnjem romanju Slovencev v Marijino Celje je prišlo nekaj slovenskih romarjev v neko marijajceljsko gostilno. Zahtevajo jedi in pijače. Gostilničarka jim prinese. Kar pride njen mož v sobo, zapazi slovenske romarje in napade ga strastna jeza, kakor besen zarohni nad ženo: Bas, die Bindischen bedienen?! (»bindišarjem« boš ti stregla) ter bi jo bil strašno pretepel, da ni žena zbežala skozi vrata. Slovenci, še na Božji poti niste varni pred strastno nemško zagrizenostjo!

(Mutska šola) bi se imelo že v jesen odpreti. Stariši mutske župnije, pa tudi bližnji sosedje se tega zelo veselijo. Saj dobro vedo, da se bodo tam njih otroci v materinščini veliko naučili in ne več v nemški šoli prazne slame mlatili.